

3668–17).

2. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 9 місяців 2011 року / Сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.uaib.com.ua/analituaib/analit_npl7154697.html

Annotation. *The state and dynamics of the private pension funds in the context of pension reform in Ukraine and increase the efficiency of the third pillar of pension system are analyzed in the article.*

Key words: *pension system, private pension funds, private pension provision, pension assets, pension reform.*

УДК 657.474

Яременко Л.М., к.е.н., доцент
ДВНЗ «Переяслав–Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ПРОЦЕС РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті описано процес розвитку управлінського обліку в Україні. Охарактеризовано проблеми функціонування системи управлінського обліку на українських підприємствах.

Ключові слова: *управлінський облік, організація управлінського обліку, роль управлінського обліку, проблеми обліку.*

Актуальність теми. Сучасний бізнес надзвичайно динамічний, що змушує власників і керівників підприємств постійно удосконалювати методи та техніку управління. Очевидно, що у першу чергу керівникові підприємства, необхідна інформація, на підставі якої було б можливо провести точний розрахунок, глибокий аналіз, детальне порівняння альтернативних варіантів і здійснити мотивований вибір наступних дій. Основним джерелом інформації на підприємствах є бухгалтерський облік. Тому, на сьогодні в умовах ринкової економіки особливого значення набуває реформація облікової політики підприємства, визнання необхідності організації управлінського обліку, створення ефективної системи контролю й управління на всіх етапах виробничої діяльності. Реформування бухгалтерського обліку викликає необхідність значних досліджень у галузі теорії та практики обліку, їх інтеграції з управлінськими технологіями.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми організації управлінського обліку на підприємстві в даний час викликають особливий інтерес вітчизняних фахівців. Так, в Україні дослідженню теоретичних і практичних питань стосовно концепції управлінського обліку, його взаємозв'язку із системою управління, місця й ролі в інформаційній системі підприємства присвячено роботи Ф.Ф. Бутиця, О.С. Бородин, С.Ф. В.І. Єфименко, В.П. Завгороднього, Л.В. Нападівської, В.В. Сопка, Н.Т. Ткаченко, В.І. Петрової, М.С. Пушкаря, Л.К. Сука, М.Г. Чумаченка, Л.М. Янчевої та інших.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» управлінський облік – це «система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів

у процесі управління підприємством», яке самостійно «розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності та контролю господарських операцій, визначає права працівників на підпис бухгалтерських документів [1].

Однак серед провідних вчених–економістів досі не вщухає дискусія про сутність та роль управлінського обліку. Деякі науковці вважають, що управлінський облік входить до системи єдиного бухгалтерського обліку, інші стверджують, що управлінський облік є самостійною галуззю знань. Пізенгольц М.З. виділяє такі позиції вчених–економістів з питань управлінського обліку:

1. В бухгалтерському обліку немає окремого управлінського обліку, а був і залишається виробничий облік.

2. Управлінський облік – це той самий виробничий облік, проте який застосовується відповідно до сучасної термінології, тому не має ніяких підстав виділяти його в самостійний вид обліку.

3. Бухгалтерський облік – це система, яка включає три підсистеми – фінансовий облік, управлінський облік та бухгалтерську звітність.

4. Управлінський облік є достатньо сформованою дисципліною, оскільки крім питань власне бухгалтерського обліку включає в себе питання аналізу, планування, прогнозування тощо [3, с.60].

За визначенням Сопка В.В., «внутрішньогосподарський (так званий управлінський, виробничий, контролінг) облік не є якимось самостійним бухгалтерським обліком. Це є продовження, а точніше подальше поглиблення, деталізація даних бухгалтерського фінансового обліку в частині затрат і доходів діяльності, коли розкривається ефективність придбання ресурсів, їх переробки, технологічних і організаційних рішень, мотивації тощо» [4, с.2–5].

За визначенням Рей Вандер Віла, управлінський облік – фаза облікової діяльності, націлена на подання робочої інформації керівництву. Управлінський облік насамперед займається формуванням інформації для планування і контролю в процесі управління. Відрізняється від фінансового обліку за характером і напрямом. Головною метою фінансового обліку є вимірювання якості розпорядження засобами, головна мета управлінського обліку полягає в удосконаленні якості розпорядження засобами.

Гарасим П.Т., Давидовій І.Є., Хомин П.Я. під управлінським обліком розуміють «процес виявлення, зміни, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації і передачі, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю в середині організації та для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів» [2, с.10].

Причиною виникнення управлінського обліку в країнах ринкової економіки у середині XIX століття, за даними академіка Чумаченка М.Г., послугувало збільшення розмірів і кількості монополій, витрат на реалізацію, проведення науково–дослідних робіт, зростання темпів інфляції, що вимагало як розмежування витрат і втрат, спричинених об'єктивними факторами, так і підвищення інформації, яка за традиційною бухгалтерією з її хронічним відставанням від моментів здійснення операції, була непридатною для вироблення управлінських рішень щодо протидії негативним явищам, зумовлених суб'єктивними чинниками [5, с.2–9]. Яругова А. вважає, що однією із головних причин виникнення управлінського обліку є введення на підприємствах планування витрат, доходів саме за центрами відповідальності [6, с.28].

В управлінському обліку визначальним та головним є формування інформації, яка потрібна менеджерам для забезпечення мінімізації витрат та максимізації на цій основі прибутку. Це зумовлено тим, що активний вплив на рівень витрат здійснюють конкретні виконавці, які мають можливість певною мірою їх регулювати. Тому облік витрат виробництва, по можливості, має бути організований так, щоб місця виникнення витрат і центри відповідальності за формування прибутку збігалися. Ідеальним був би такий варіант, коли кожному виконавцю було доведено нормативи витрат саме на ті операції, які він здійснює. Однак на практиці у жодному разі не вдається досягти такого стану, оскільки виробничі взаємовідносини тісно переплетені і ефективність роботи одного працівника залежить від іншого. Адже ціла низка операцій технологічного циклу локально зосереджена у часі та просторі, що позначається на діяльності виробничих підрозділів, які спеціалізуються на їх виконанні. Певною мірою така спеціалізація умовна, що досить помітно при порівнянні різних за розміром підприємств.

Управлінський облік створює всі умови керівникам для прийняття правильних рішень. Він відрізняється від звичайного бухгалтерського обліку насамперед тим, що його дані призначені не для зовнішніх користувачів, а для внутрішнього використання. Якщо бухгалтер повинен суворо додержуватись великої кількості інструкцій, то спеціаліст з управлінського обліку вільний у виборі форм, методів і прийомів аналізу. Головне для нього – правильно визначити суть економічних процесів, що відбуваються на підприємстві, та вчасно дати пораду керівнику. Управлінський облік – це не що інше, як система інформаційної підтримки управління.

Ми пропонуємо виділити наступні проблеми функціонування системи управлінського обліку на українських підприємствах: вибір варіанту побудови системи; робота над побудовою системи управлінського обліку фінансового департаменту; відсутність продуманої організаційної структури підприємства, невизначеність з виконавцями та користувачами інформації призводитиме до конфлікту даних та неможливості не тільки отримувати результати роботи, але й здійснювати їх контроль; невизначеність кваліфікаційних вимог до спеціалістів, котрі відповідають за постановку та ведення управлінського обліку; складність у технічному функціонуванні системи.

Висновки. Система управлінського обліку призначена для рішення внутрішніх задач керування підприємством і є його ноу-хау. Для керування підприємством необхідна детальна інформація, що враховує технологію й організацію саме підприємства. Тому інформація управлінського обліку формується і надається з урахуванням потреб керівників конкретного підприємства. Кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву в досягненні стратегічної мети підприємства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 11. 05. 2000 р. № 1707 ІІІ із змін, та доп. // Практикум з бухгалтерського обліку: Навч. посібник. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002.
2. Гарасим П.М., Давидович І.Є., Хомин П.Я. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення): Монографія. – Тернопіль, Економічна думка, 2001. – 270с.
3. Питзенгольц М.З. О содержании управленческого учёта /М. Питзенгольц// Бухгалтерский учёт, – №19.–2000.–С.60.

4. Сопко В.В. Основи побудови бухгалтерського внутрішньогосподарського (управлінського) обліку затрат і доходів діяльності /В. Сопко// Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №10. – С.2–10.
5. Чумаченко М.Г. Розвиток управлінського обліку/М. Чумаченко// Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 10. – С.2–9.
6. Яругова А. Управленческий учёт: опыт экономически развитых стран: Петр, с польск./ Предисловие Я.В.Соколова. –М.: Финансы и статистика, 1991. –240 с.

Annotation. *In the article the process of development of administrative account is described in Ukraine. The problems of functioning of the system of administrative account are described on the Ukrainian enterprises.*

Key words: *administrative account, organization of administrative account, role of administrative account, problem of account.*

УДК 336.02(477)

Соловйова Л.О., к.е.н. Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто основні бюджетоутворюючі підприємства країни, розкрито системи електронного документообігу великих підприємств та податкових органів. Значна увага приділена побудові інформаційного суспільства в країні, що є засадами економічного розвитку держави.

Ключові слова: *великі платники податків, автоматизовані системи управління підприємством, електронний документообіг, інформаційний суспільство, податкова звітність,*

За підсумками 2011 року фінансово–промислові групи України в півтора рази збільшили податкові платежі. Всього за минулий рік від великих платників до загального фонду держбюджету надійшло 130,4 млрд. грн. (у 2010 р. – 86,93 млрд. грн.). Згідно з Податковим кодексом України до великих платників податків відносяться юридичні особи, у яких обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує п'ятсот мільйонів гривень або загальна сума сплачених до Державного бюджету України податків за платежами, що контролюються органами державної податкової служби, за такий самий період перевищує дванадцять мільйонів гривень [1].

Сучасним механізмом господарювання великих платників податків (ВПП) є електронний документообіг на цих підприємствах на платформі нових інформаційних технологій. Не секрет, великі підприємства використовують програмні системи управління комерційною, адміністративною і господарською діяльністю підприємства, які забезпечують здійснення контролю за всіма напрямками діяльності компанії та формування бази для прийняття рішень. Інструментарієм є автоматизовані системи управління підприємством.

Завдяки автоматизації управлінських процесів на підприємствах та розвитку електронного урядування в Україні в рамках єдиної загальнодержавної системи